ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា

ក្របខណ្ឌកម្មវិធីសិក្សា
អប់រំបំណិនជីវិត

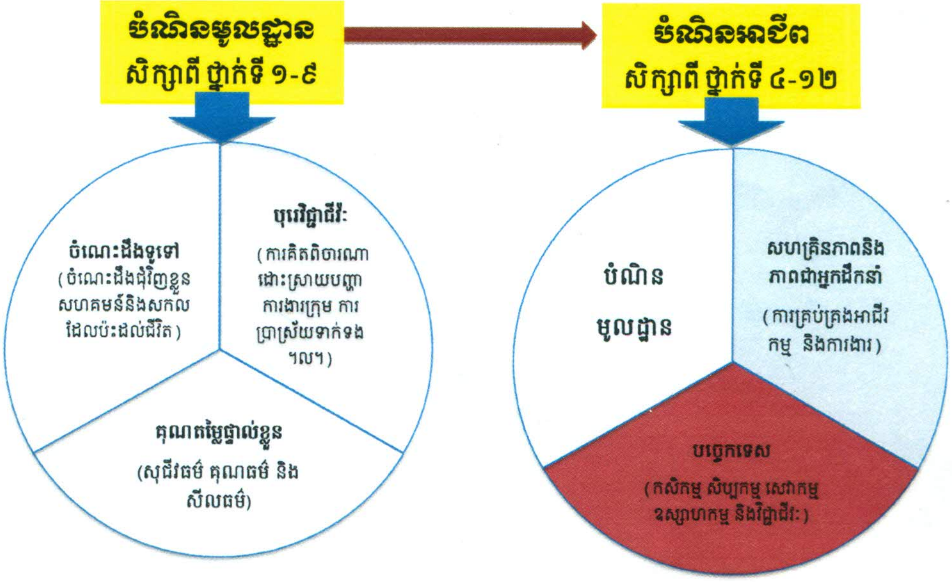

នាយកដ្ឋានតម្រង់ទិសវិជ្ជាជីវៈ

២០១៦

បុព្វកថា

បណ្តាប្រទេសលើពិភពលោកតែងចាត់ទុកវិស័យអប់រំជាវិស័យសំខាន់មួយ ដែលជានាការបណ្តុះបណ្តាលធនធានមនុស្សដើម្បីបម្រើតម្រូវការរបស់សង្គម។ ដោយសារសង្គមអភិវឌ្ឍឥតឈប់ឈរ វិស័យអប់រំត្រូវបានកែទម្រង់គ្រប់ទិដ្ឋភាពឆ្ពោះទៅរកការកសាងសង្គមមួយប្រកបដោយពុទ្ធិ និងមានវិបុលភាព។ ការកសាងសង្គមមួយបែបនេះទាមទារឱ្យមានមនុស្សប្រកបដោយចំណេះដឹង ជំនាញ និងឥរិយាបថថ្លៃថ្នូរ ជាពិសេសសិស្សានុសិស្សដែលបាននិងកំពុងទទួលសេវាអប់រំនាពេលបច្ចុប្បន្ន ដែលសិស្សទាំងនោះនឹងក្លាយជាពលរដ្ឋឆ្នើមសម្រាប់អភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិ។

មនុស្សគ្រប់គ្នាត្រូវការបំណិនជីវិត ជាពិសេសសិស្សមានវ័យ ១១ឆ្នាំ ដល់ ១៨ ឆ្នាំ ត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជាវ័យមានការប្រែប្រួលរហ័ស ដែលត្រូវការបំណិនជាចាំបាច់សម្រាប់ដំណើរជីវិតឈានទៅរកភាពចាស់ទុំ ប្រឡូកក្នុងការងារ និងរៀបចំខ្លួនក្លាយជាពលរដ្ឋល្អក្នុងសង្គម ដែលចាត់ទុកថាជាធនធានមួយដ៏ប្រពៃនៃសង្គមអភិវឌ្ឍន៍។

គោលនយោបាយអប់រំបំណិនជីវិតបានតាក់តែងនិងអនុមតិឱ្យប្រើប្រាស់នាឆ្នាំ២០០៦ បានឱ្យនិយមន័យបំណិនជីវិតសម្រាប់សិស្សជាបំណិនបញ្ញា បុគ្គលិកលក្ខណៈអន្តរបុគ្គល និងវិជ្ជាជីវៈ ដែលអាចជួយដល់ការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្ត ការប្រាស្រ័យទាក់ទងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ការសេពគប់ ការដោះស្រាយបញ្ហា និងការគ្រប់គ្រងខ្លួនឯងដែលរួមចំណែកលើកកម្ពស់ជីវិតប្រកបដោយផលិតភាពនិងសុខុមាលភាព ដើម្បីជានាភាពជោគជ័យក្នុងការដោះស្រាយ បញ្ហាប្រឈមប្រចាំថ្ងៃ។ កម្មវិធីអប់រំបំណិនជីវិតមានគោលបំណងផ្តល់ឱកាសស្មើៗគ្នា ដល់អ្នកសិក្សាទាំងអស់ក្នុងការទទួលបានការសិក្សាផ្នែកចំណេះដឹង ជំនាញ និងឥរិយាបថវិជ្ជមាន សម្រាប់ចូលរួមលើកកម្ពស់ជីវភាពសង្គម។

ក្របខណ្ឌកម្មវិធីសិក្សាអប់រំបំណិនជីវិតនេះជាផែនទីចង្អុលផ្លូវក្នុងការអភិវឌ្ឍកម្មវិធីសិក្សាលម្អិត រៀបចំសៀវភៅសិក្សាគោលលើមុខវិជ្ជាបំណិនជីវិតតាមមូលដ្ឋាន និងកសាងសមត្ថភាពមន្ត្រីគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់ ដែលបានកំណត់ក្នុងក្របខណ្ឌកម្មវិធីសិក្សាអប់រំចំណេះទូទៅ និងអប់រំបច្ចេកទេស។

ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា សង្ឃឹមថា អង្គការជាតិ-អន្តរជាតិ អង្គភាពពាក់ព័ន្ធថ្នាក់ជាតិនិងថ្នាក់ក្រោមជាតិទាំងអស់ នឹងចូលរួមសហការនិងគាំទ្រការអនុវត្តក្របខណ្ឌកម្មវិធីសិក្សាអប់រំបំណិនជីវិតឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ ដើម្បីអភិវឌ្ឍបំណិនសម្បទាពលរដ្ឋ ជាពលរដ្ឋសកម្មនិងគុណតម្លៃផលិតភាពសម្រាប់វិបុលភាពជាតិ។

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២៦ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ២០១៦

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា

បណ្ឌិត ហង់ ជួន ណារ៉ុន

មាតិកា

បុព្វកថា 1

១. សេចក្តីផ្តើម 1

២. បញ្ញត្តិនៃការអប់រំបំណិនជីវិត 2

៣. គោលបំណង 4

៤. កម្មវិធីសិក្សា ឬប្រធានបទសិក្សា 4

៣.១ កម្មវិធីសិក្សាបំណិនជីវិតសម្រាប់បឋមសិក្សា 5

៣.២ កម្មវិធីសិក្សាបំណិនជីវិតសម្រាប់មធ្យមសិក្សា 6

៥. សមត្ថភាពរំពឹងទុក 7

៦. គោលការណ៍នៃការបង្រៀន 8

៦.១. គោលការណ៍នៃការបង្រៀន 8

៦.២. លំនាំនៃការបង្រៀន និងរៀនបំណិនជីវិត 8

៧. ការវាយតម្លៃការបង្រៀន និងរៀនបំណិនជីវិត 9

៨. យន្តការគាំទ្រ និងអនុវត្តបំណិនជីវិត 9

៨.១. ការពង្រឹងសមត្ថភាពមន្ត្រីអប់រំថ្នាក់ជាតិ 9

៨.២. ការណែនាំសម្រាប់ការតម្រង់ទិសថ្នាក់ខេត្ត 10

៨.៣. ការបំប៉នក្រុមបំប៉ននិងពិនិត្យតាមដានថ្នាក់ស្រុក (DTMT) និងគ្រូបំណិនជីវិត 10

៨.៤. ការតម្រង់ទិសដល់សាលារៀន និងសហគមន៍ 10

៨.៥. ការប្រជុំប្រចាំឆ្នាំពិនិត្យឡើងវិញពីការអនុវត្តកម្មវិធីបំណិនជីវិតតាមមូលដ្ឋាន 11

៨.៦. កិច្ចសហប្រតិបត្តិការ 11

ឯកសារយោង 12

ឯកសារដែលបានអភិវឌ្ឍ 13

សទ្ទានុក្រម 14

១. សេចក្តីផ្តើម

ការអប់រំបំណិនជីវិតគឺជាការឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការចាំបាច់របស់សិស្សដែលរស់នៅក្នុងយុគសម័យសកលភាវូបនីយកម្ម។ វាតម្រូវឱ្យពួកគេមានចំណេះដឹងជុំវិញខ្លួន បំណិន ជំនាញ និងឥរិយាបថសមស្រប ដើម្បីធានាថាពួកគេអាចដោះស្រាយរាល់ការប្រឈមនិងតម្រូវការក្នុងជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃរបស់ពួកគេប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។កម្មវិធីបំណិនជីវិតត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សាចំណេះទូទៅរបស់ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡាតាមគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍកម្មវិធីសិក្សាឆ្នាំ ២០០៥-២០០៩។ ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា បានអនុម័តគោលនយោបាយអប់រំបំណិនជីវិតនាឆ្នាំ ២០០៦ ដោយបានកំណត់និយមន័យបំណិនជីវិតគឺ៖ *"ជាបំណិនបញ្ញា បុគ្គលិកលក្ខណៈអន្តរបុគ្គល និងវិជ្ជាជីវៈ ដែលអាចជួយដល់ការធ្វើការសម្រេចចិត្ត ការធ្វើទំនាក់ទំនងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ព្រមទាំងអាចដោះស្រាយនិងគ្រប់គ្រងខ្លួនឯងបាន។ គឺជាបំណិនដែលរួមចំណែកក្នុងការលើកស្ទួយសុខុមាលភាព និងជីវិតប្រកបដោយផលិតភាព។*

ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា បានអនុម័តក្របខណ្ឌកម្មវិធីសិក្សាអប់រំចំណេះទូទៅនិងអប់រំបច្ចេកទេសនាឆ្នាំ ២០១៥ ដែលបានផ្តោតលើសមត្ថភាពរបស់សិស្សខាងអក្ខរសាស្រ្តនិងលេខសាស្រ្ត ភាសាបរទេស បច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និងសារគមនាគមន៍ បំណិនប្រាស្រ័យទាក់ទងនិងធ្វើការងារជាក្រុម បំណិនពិចារណានិងការបង្កើតថ្មី បំណិនអនុវត្តចំណេះដឹងនិងជំនាញ បំណិនអភិវឌ្ឍបុគ្គល គ្រួសារ និងសង្គម និងបំណិនសហគ្រិនភាពនិងភាពជាអ្នកដឹកនាំ។ ក្នុងសមត្ថភាពទាំងនេះ ការអប់រំបំណិនជីវិតបានរួមចំណែកយ៉ាងច្រើនក្នុងការសម្រេចបាននូវសមត្ថភាពទាំងនោះ។

ការអប់រំបំណិនជីវិតត្រូវបានទទួលស្គាល់ថា ជាតម្រូវការចាំបាច់សម្រាប់អភិវឌ្ឍបុគ្គលិកលក្ខណៈអ្នកសិក្សា។ សិស្សត្រូវបានបង្រៀនឱ្យមានលក្ខណៈសម្បត្តិពេញលេញស្របតាមតម្រូវការរបស់ខ្លួន និងសង្គម។ គោលនយោបាយអប់រំបំណិនជីវិតបានកំណត់ថា បំណិនជីវិតមានពីរប្រភេទគឺបំណិនមូលដ្ឋាន និងបំណិនអាជីព៖

បំណិនមូលដ្ឋាន

បំណិនមូលដ្ឋានជាបំណិនចាំបាច់ដែលអ្នកសិក្សាគ្រប់រូបត្រូវតែទទួលបាន ដើម្បីជាគ្រឹះដ៏រឹងមាំសម្រាប់ការរស់នៅ ហើយត្រូវបានបញ្ជ្រាបចូលតាមមុខវិជ្ជាសំខាន់ៗបួន (ភាសាខ្មែរ គណិតវិទ្យា វិទ្យាសាស្រ្ត និងសិក្សាសង្គម) ដែលជាកម្មវិធីសិក្សាគោលរបស់ជាតិ។ បំណិនមូលដ្ឋាន ចែកចេញជាពីរផ្នែកតូចៗទៀតគឺ **បំណិនជីវិតទូទៅ និងបំណិនបុរេវិជ្ជាជីវៈ**។ បំណិនជីវិតទូទៅជារួមផ្តោតលើខ្លឹមសារសុខភាពផ្ទាល់ខ្លួន សុវត្ថិភាព ការធ្វើផែនការជីវិតប្រចាំថ្ងៃ និងការអភិវឌ្ឍផ្នែកសីលធម៌។ បំណិនបុរេវិជ្ជាជីវៈជាបំណិនទន់ផ្តោតលើការត្រៀមចាប់យកអាជីពណាមួយនៅពេលអនាគត។

បំណិនអាជីព

បំណិនអាជីពជាបំណិនទាំងឡាយណា ដែលផ្តោតលើសមត្ថភាពវិជ្ជាជីវៈជាក់ស្តែង ហើយចែកចេញជាពីរផ្នែកតូចៗទៀតគឺ **បំណិនអាជីពងាយៗ និងបំណិនវិជ្ជាជីវៈ**។ បំណិនអាជីពងាយបង្រៀននៅក្នុងកម្មវិធីបំណិនជីវិតតាមមូលដ្ឋានពីថ្នាក់ទី ៤ ដល់ទី ១០ ហើយបំណិនវិជ្ជាជីវៈបង្រៀននៅក្នុងកម្មវិធីអប់រំវិជ្ជាជីវៈជម្រើសសម្រាប់ថ្នាក់ទី១១ និង ១២ និងការអប់រំបច្ចេកទេស។

កម្មវិធីបំណិនជីវិតតាមមូលដ្ឋាន មានគោលបំណងផ្តល់ឱកាសដល់សិស្សដើម្បីពង្រីកការសិក្សារបស់ពួកគេដោយផ្អែកទៅលើតម្រូវការតាមមូលដ្ឋាន និងចំណាប់អារម្មណ៍របស់បុគ្គលម្នាក់ៗ។ វាជាមុខវិជ្ជាមួយនៃកម្មវិធីសិក្សាជាតិដែលបានកំណត់នៅក្នុងក្របខណ្ឌកម្មវិធីសិក្សាអប់រំចំណេះទូទៅនិងអប់រំបច្ចេកទេស ដោយផ្តល់ម៉ោងសិក្សា ២ ម៉ោងក្នុងមួយសប្តាហ៍។ ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡាបានកំណត់កម្មវិធីសិក្សាជាក់លាក់សម្រាប់កម្មវិធីបំណិនជីវិតតាមមូលដ្ឋានដែលជាគោលការណ៍ ក្រសួងតម្រូវឱ្យសាលារៀនរៀបចំកម្មវិធីបំណិនជីវិតតាមមូលដ្ឋានដោយខ្លួនឯង

ដើម្បីលើកកម្ពស់ការផ្សារភ្ជាប់ទ្រឹស្តីទៅនឹងការអនុវត្ត តម្រង់ទិសវិជ្ជាជីវៈ និងអភិវឌ្ឍអាជីពងាយ។ ក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែង សាលារៀនជួបការលំបាកជាច្រើន ហើយសមត្ថភាពរបស់ពួកគេនៅមានកម្រិតក្នុងការអនុវត្តគោលនយោបាយនេះ។ ការប្រឈមទាំងនេះរួមមាន៖ កង្វះគ្រូ ថវិកា គ្រូឯកទេស ការចូលរួមរបស់សហគមន៍ និងសមត្ថភាពរបស់សាលារៀននៅមានកម្រិតក្នុងការរៀបចំកម្មវិធីបំណិនជីវិតនេះ។

ក្របខណ្ឌកម្មវិធីសិក្សាបំណិនជីវិតបានរៀបចំឡើងដោយប្រមូលផ្តុំនូវគំនិត ទស្សនៈ ព្រមទាំងដំណើរការអប់រំបំណិនជីវិត ដោយផ្តោតលើការអភិវឌ្ឍចំណេះដឹងក្នុងសហគមន៍ បំណិន គុណតម្លៃ និងឥរិយាបថរបស់សិស្ស។ ក្នុងក្របខណ្ឌនេះ បំណិនមូលដ្ឋាននិងបំណិនអាជីពត្រូវបានពិនិត្យនិងរៀបចំឡើងវិញ ដោយចែកជាផ្នែករងបីដែលនៅក្នុងគោលនយោបាយមានតែពីរប៉ុណ្ណោះ។ ក្នុងន័យនេះ វាកំណត់ពីចង្កោមបំណិនខុសៗគ្នា ដែលតម្រូវឱ្យសិស្សមាន ដើម្បីអាចដោះស្រាយបញ្ហា និងការប្រឈមក្នុងជីវិតប្រចាំថ្ងៃរបស់ពួកគេ។ ឯកសារនេះផ្តោតទៅលើតម្រូវការនៃការអភិវឌ្ឍបំណិនមូលដ្ឋាន និងបំណិនអាជីព នៅក្នុងកម្មវិធីបំណិនជីវិតតាមមូលដ្ឋាន ដែលគោលនយោបាយផ្តោតតែទៅលើបំណិនអាជីពងាយតែប៉ុណ្ណោះ ដោយគិតថាបំណិនមូលដ្ឋានត្រូវបានបញ្ជ្រាបចូលទៅក្នុងមុខវិជ្ជាគោលនៃកម្មវិធីសិក្សាជាតិរួចហើយ។

២. បញ្ញត្តិនៃការអប់រំបំណិនជីវិត

បញ្ញត្តិនៃការអប់រំបំណិនជីវិតថ្មីមួយ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយផ្អែកទៅលើអនុសាសន៍នៃការពិនិត្យឡើងវិញវិស័យអប់រំ និងសន្និបាតអប់រំឆ្នាំ ២០១៥។ ដ្យាក្រាមខាងក្រោមបង្ហាញពីបញ្ញត្តិ និងគំរូនៃការអប់រំបំណិនជីវិត៖

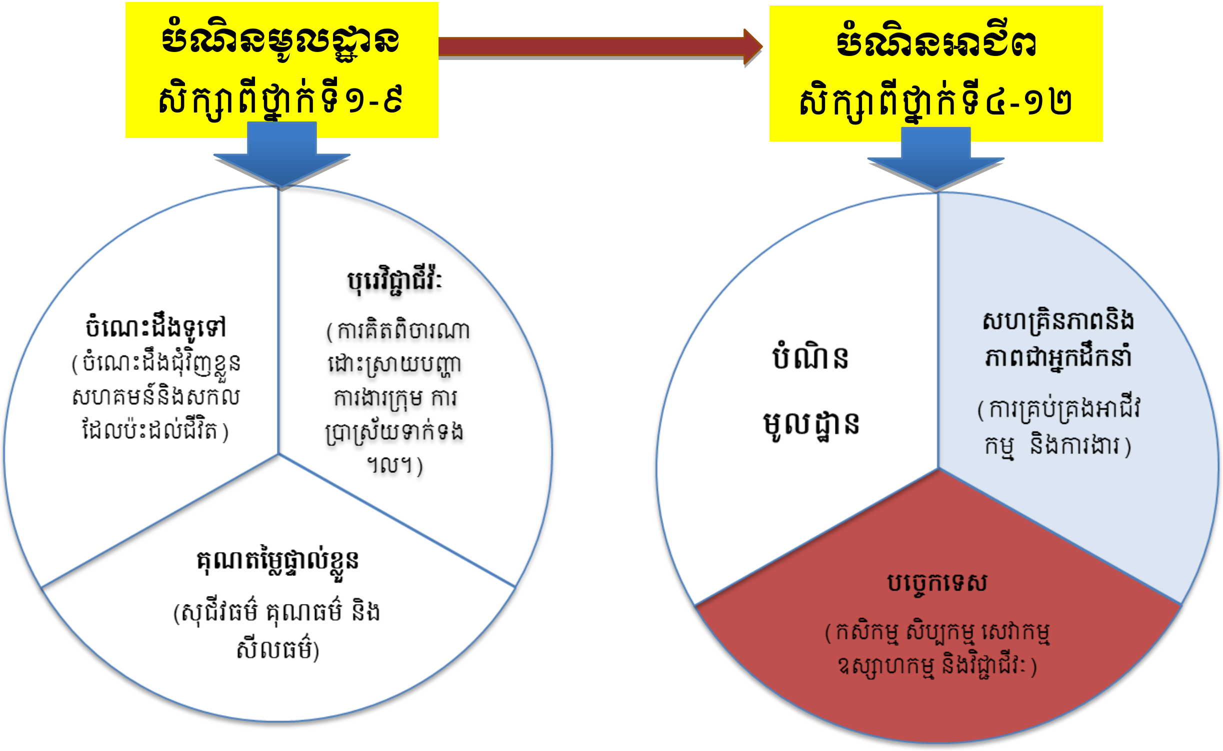

បញ្ញត្តិបំណិនជីវិតត្រូវបានយកទៅអនុវត្តទៅតាមគំរូខុសគ្នាបីគឺ៖ ទី១. ការបញ្ជ្រាបទៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សាជាតិ ទី២. កម្មវិធីបំណិនជីវិតតាមមូលដ្ឋាន និងទី៣. កម្មវិធីបំណិនជីវិតដែលអនុវត្តជាក់លាក់ដោយដៃគូអភិវឌ្ឍន៍។ ទោះជាតាមគំរូណាក៏ដោយ សិស្សអភិវឌ្ឍបំណិនតាមរយៈការឆ្លុះបញ្ចាំង និងវិភាគលើការរៀនមេរៀនបំណិនជីវិតទាំងនោះរួម

មាន៖ ចំណេះដឹងទូទៅជុំវិញសហគមន៍របស់ខ្លួន បំណិនបុរេវិជ្ជាជីវៈ គុណតម្លៃផ្ទាល់ខ្លួន ការគ្រប់គ្រងអាជីវកម្ម និងការងារ និងជំនាញបច្ចេកទេស ស្របទៅតាមតម្រូវការក្នុងតំបន់។

ក្របខណ្ឌបំណិនដែលសិស្សត្រូវអភិវឌ្ឍ

បំណិនមូលដ្ឋាន		បំណិនអាជីព	
ចំណេះដឹងទូទៅ	ខ្លឹមសារជាក់លាក់ដែលជួយសិស្សសម្រេចចិត្តបានត្រឹមត្រូវដោយផ្អែកលើព័ត៌មានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយដូចជា៖ • អំណាន និងការគណនា • អនាម័យ និងជំងឺឆ្លង • ការយល់ដឹងពីបរិស្ថានជុំវិញខ្លួន • ដំណើរការអភិវឌ្ឍន៍ក្នុងមូលដ្ឋាន • ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមកិច្ច • និន្នាការពិភពលោក ។ល។	បំណិនមូលដ្ឋាន	បំណិននេះសិស្សរៀននៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សា និងបំណិនជីវិតតាមមូលដ្ឋានដូចបានកំណត់ក្នុងដ្យាក្រាមខាងលើ៖ • ចំណេះដឹងទូទៅ • បំណិនបុរេវិជ្ជាជីវៈ • គុណតម្លៃផ្ទាល់ខ្លួន
បំណិនបុរេវិជ្ជាជីវៈឬបំណិនការងារ	ចង្កោមបំណិនមួយចំនួនដែលជួយឱ្យជីវិត និងការងាររបស់សិស្សទទួលបានជោគជ័យដូចជា៖ • ការគិតបែបពិចារណា • ការគិតដោយច្នៃប្រឌិត • ការដោះស្រាយបញ្ហា • ការសម្រេចចិត្ត • ការប្រាស្រ័យទាក់ទង • ការកំណត់គោលដៅ • ការធ្វើផែនការអនាគត • ការហ៊ានប្រថុយ • ការមានហេតុផល • ការងារជាក្រុម ។ល។	បំណិនសហគ្រិនភាពនិងភាពជាអ្នកដឹកនាំ	ចង្កោមបំណិនដែលជួយសិស្សក្នុងការងារ និងធ្វើអាជីវកម្មទទួលបានជោគជ័យ ដូចជា៖ • ការធ្វើផែនការនិងចាត់ចែង • ការគ្រប់គ្រងពេលវេលា • ការគ្រប់គ្រងថវិកា • ការស្វែងរកទីផ្សារ • ភាពជាសហគ្រិន • ការស្វែងរកការងារ • បច្ចេកទេសសម្ភាស • ពិភពការងារ • ការហ្វឹកហាត់ការងារ។ល។
គុណតម្លៃផ្ទាល់ខ្លួន	ចង្កោមតម្លៃមួយចំនួនដែលជួយឱ្យសិស្សទទួលបាន នូវសេចក្ដីថ្លៃថ្នូរនិងការគោរពដូចជា៖ • ការឱ្យតម្លៃខ្លួនឯង • ការគ្រប់គ្រងកំហឹង • ភាពស្មោះត្រង់ • ការទទួលខុសត្រូវ • ភាពយុត្តិធម៌ • ការមានអធ្យាស្រ័យល្អ • ឥរិយាបថវិជ្ជមាន • ការយល់ចិត្តគ្នា។ល។	បំណិនបច្ចេកទេស	ចង្កោមបំណិនមួយចំនួនដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងបច្ចេកទេសក្នុងការប្រត្តិបត្តិអាជីពដូចជា៖ • បច្ចេកទេសការងារទទួលភ្ញៀវ • បច្ចេកទេសសំអាងការ • បច្ចេកទេសចុងភៅ • បច្ចេកទេសចិញ្ចឹមសត្វ • បច្ចេកទេសដាំដំណាំ • បច្ចេកទេសកាត់ដេរ • បច្ចេកទេសជួសជុលកង់ ម៉ូតូ • បច្ចេកទេសជាងកំបោរ • បច្ចេកទេសឧស្សាហកម្ម។ល។

៣. គោលបំណង

ការអប់រំបំណិនជីវិតមានគោលបំណងលើកកម្ពស់ការផ្សារភ្ជាប់រវាងទ្រឹស្តី និងការអនុវត្ត ដោយជំរុញឲ្យសិស្សស្វែងយល់ពីបញ្ហាងាយៗដែលមាននៅជុំវិញខ្លួន ប្រើប្រាស់ចំណេះដឹងដែលគេមាន ដើម្បីដោះស្រាយដោយមានការសហការពីភាគីពាក់ព័ន្ធ។ លើសពីនេះទៀត សិស្សអាចរៀនពីអាជីពងាយៗដែលមាននៅតាមសហគមន៍ តាមរយៈការចែករំលែកចំណេះដឹងរបស់មន្ត្រីជំនាញ កសិករ និងអាជីវករនៅក្នុងមូលដ្ឋាន។ ការរៀនពីបញ្ហាសង្គម និងអាជីវកម្មដែលមានលក្ខណៈជាការសិក្សាស្រាវជ្រាវ វិភាគ រកដំណោះស្រាយ ព្រមទាំងកែលម្អ និងបង្កើតថ្មី ជំរុញឲ្យសិស្សមានការអភិវឌ្ឍបំណិនដូចខាងក្រោម៖

១. លើកកម្ពស់ការអប់រំបំណិនបញ្ញា ឱ្យមានសមត្ថភាពក្នុងការគិតពិចារណារ ថ្លឹងថ្លែង ការច្នៃប្រឌិត នវានុវត្តន៍ ការវិភាគនិងការដោះស្រាយបញ្ហា ការធ្វើផែនការអនាគត និងការធ្វើការសម្រេចចិត្តស្របតាមការវិវឌ្ឍនានាក្នុងមូលដ្ឋាន តំបន់ និងសកលលោក ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាផ្ទាល់ខ្លួន គ្រួសារ និងសង្គម។

២. លើកកម្ពស់ការអប់រំបំណិនផ្លូវចិត្ត ឱ្យមានស្មារតីចូលចិត្ត ស្រឡាញ់ ទទួលខុសត្រូវ ស្វែងយល់និងឱ្យតម្លៃដល់អ្នកដទៃ ដល់អរិយធម៌ វប្បធម៌ផ្សេងៗ ប្រវត្តិសាស្ត្រនានាដែលអាចឈានទៅរកការកសាងស្មារតីសាធារណៈ ក្នុងន័យចេះគោរពសិទ្ធិអ្នកដទៃនិងមានសីលធម៌ ចេះថែរក្សា និងលើកស្ទួយតម្លៃជាតិ មានស្មារតីស្រឡាញ់ជាតិ សាសនា និងព្រះមហាក្សត្រ យល់ដឹងសារសំខាន់ និងចេះការពារ ថែរក្សាបរិស្ថានធម្មជាតិ សង្គម និងវប្បធម៌។ មានឥរិយាបថវិជ្ជមានចំពោះការងារ និងមានសមត្ថភាពធ្វើការជាមួយអ្នកដ៏ទៃប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងភាពសុខដុមមានការកោតសរសើរនិងឱ្យតម្លៃសារសំខាន់នៃគំនិតវិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា បង្កើតថ្មី និង ច្នៃប្រឌិត។

៣. បង្កើនការអប់រំបំណិនទង្វើ ឱ្យក្លាយជាពលរដ្ឋសកម្មមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រង ផលិត បង្កើតថ្មី ទទួលខុសត្រូវលើសកម្មភាព លើសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន ស្មារតីសាធារណៈ គុណភាពផលិត និងមានជំនឿជាក់ខ្លួនឯង។

៤. លើកកម្ពស់ការអប់រំបំណិនសុខភាព ក្នុងការថែរក្សាសុខភាពផ្នែកផ្លូវកាយ បញ្ញា ស្មារតីរបស់ខ្លួន ដើម្បីចូលរួមចំណែកក្នុងការលើកស្ទួយការថែរក្សាសុខភាពផ្ទាល់ខ្លួន គ្រួសារ និងសង្គមឱ្យកាន់តែល្អប្រសើរសម្រាប់អភិវឌ្ឍ។

៤. កម្មវិធីសិក្សា ឬប្រធានបទសិក្សា

បំណែងចែកម៉ោងសិក្សា

កម្រិតបឋមសិក្សា (ថ្នាក់ទី៤-៦)		
ប្រធានបទសិក្សា	**ចំនួនម៉ោងក្នុង១សប្តាហ៍**	**ចំនួនសប្តាហ៍**
បំណិនបច្ចេកទេស (ផ្នែកកសិកម្ម ផ្នែកសិប្បកម្មខ្នាតតូច ផ្នែកសេវាកម្ម)	១ម៉	៣៥
បំណិនសហគ្រិនភាពនិងភាពជាអ្នកដឹកនាំ	១ម៉	៣៥
កម្រិតមធ្យមសិក្សាបឋមភូមិ (ថ្នាក់ទី៧-៩)		
បំណិនបច្ចេកទេស (ផ្នែកកសិកម្ម ផ្នែកសិប្បកម្មខ្នាតតូច ផ្នែកសេវាកម្ម)	១ម៉	៣៥
បំណិនសហគ្រិនភាពនិងភាពជាអ្នកដឹកនាំ	១ម៉	៣៥

(១ ម៉ោងសិក្សា មានរយៈពេល ៤០ នាទីសម្រាប់បឋមសិក្សា និង ៥០ នាទី សម្រាប់មធ្យមសិក្សា)

៣.១ កម្មវិធីសិក្សាបំណិនជីវិតសម្រាប់បឋមសិក្សា

កម្រិតបឋមសិក្សាៈ បង្រៀន ២ម៉ោង (១ម៉ោងសិក្សា មានរយៈពេល ៤០ នាទី) ក្នុង១សប្តាហ៍ តាមខ្លឹមសារដូចជាៈ

ខ្លឹមសារ		កម្រិតថ្នាក់	ចំនួនម៉ោងសិក្សាក្នុង១ឆ្នាំ	
			ទ្រឹស្តី	ប្រតិបត្តិ
បំណិនមូលដ្ឋាន	ចំណេះដឹងទូទៅ បំណិនបុរេវិជ្ជាជីវៈ ឬបំណិនការងារ និងគុណតម្លៃផ្ទាល់ខ្លួន	ថ្នាក់ទី១-៦	តាមមុខវិជ្ជា គណិតវិទ្យា វិទ្យាសាស្ត្រ ភាសាខ្មែរ និងសិក្សាសង្គម	- កិច្ចការផ្ទះ - កិច្ចការគម្រោង
បំណិនសហគ្រិនភាពនិងភាពជាអ្នកដឹកនាំ	- គ្រប់គ្រងអាជីវកម្ម សេដ្ឋកិច្ច និងការងារ ការសិក្សាទីផ្សារ និងកំណត់ត្រាចំណូលចំណាយ។ - ការប្រាស្រ័យទាក់ទង ការងារក្រុម ការធ្វើផែនការ ការដោះស្រាយបញ្ហា ការសម្រេចចិត្ត ស្វ័យគ្រប់គ្រង ។ល។	ថ្នាក់ទី៤-៦	ថ្នាក់ទី៤ ៣៥ម៉ ថ្នាក់ទី៥ ៣៥ម៉ ថ្នាក់ទី៦ ៣៥ម៉	-ការងារក្រុម -អនុវត្តគម្រោង
បំណិនបច្ចេកទេស	**ផ្នែកកសិកម្មៈ** **ដំណាំផ្លែ** (ត្រប់ ត្រសក់ ល្ពៅ ល្ហុង ម្ទេសហាវ៉ៃ ម្រះ ពោត សណ្តែកបាយ ឪឡឹក សណ្តែកកួរ សណ្តែកបារាំង ត្រឡាច ប៉េងប៉ោះ ននោង)។ **ដំណាំដើមនិងស្លឹក** (ត្រកួន ខ្ទឹមស្លឹក ស្ពៃក្រញាញ់ ស្ពៃចង្កឹះ អំពៅ ស្ពៃខៀវ ស្ពៃជើងទា ផ្កា សណ្តែកបណ្តុះ ខាត់ណា ផ្សិតចំបើង ការបណ្តុះកូនឈើ សាលាដ ស្ពៃក្តោប ស្ពៃផ្កា)។ **ដំណាំមើម** (ដំឡូងជ្វា ឆៃថាវ ដំឡូងមី ខ្ទឹមបារាំង ខ្ទឹមក្រហម)។ **ការចិញ្ចឹមសត្វ** (មាន់ ត្រី ជន្លេន ទា ជ្រូក ទន្សាយ គោ ពពែ កង្កែប អន្ទង់ ក្រួច)។	ថ្នាក់ទី៤-៦	ថ្នាក់ទី៤ ១៥ម៉ ថ្នាក់ទី៥ ១៥ម៉ ថ្នាក់ទី៦ ១៥ម៉	-ការងារក្រុម -អនុវត្តគម្រោង
	ផ្នែកសិប្បកម្មខ្នាតតូច រួមមាន ការធ្វើអំបោស ទឹកខ្មេះធ្វើពីទឹកដូងឬទឹកត្នោត បត់ក្រដាសបង្កើតជារូបភាព	ថ្នាក់ទី៤-៦	ថ្នាក់ទី៤ ១០ម៉ ថ្នាក់ទី៥ ១០ម៉ ថ្នាក់ទី៦ ១០ម៉	-ការងារក្រុម -អនុវត្តគម្រោង -អនុវត្តពេងជាង

	ផ្សេងៗ បត់ក្រដាសធ្វើស្រោមសំបុត្រ ការធ្វើវត្ថុអនុស្សាវរីយ៍ពីវត្ថុផ្សេងៗ (សំបកស៊ុត សំបកខ្យង ខ្លៅ ឬស្លឹកត្នោត វល្លិ រំពាក់) ត្បាញក្រដាសពណ៌ ផលិតប្រអប់ដាក់វត្ថុអនុស្សាវរីយ៍ ការផលិតបង្កី ជើងម៉ា ស្នូក មួកស្លឹកត្នោត ទ្រនាប់កែវនិងចាន និងការផលិតទូពីផ្តៅ។			
	ផ្នែកសេវាកម្ម: រួមមាន ការរៀបចំសណ្តាប់ធ្នាប់ក្នុងគេហដ្ឋាននិងថ្នាក់រៀន ការបង្ហាញផ្លូវភ្ញៀវ ដំណាប់ចេក ការរៀបចំផ្កាដាក់ថូឬកន្ត្រក ការលក់នំ បដិសណ្ឋារកិច្ចចំពោះភ្ញៀវ ជ្រក់សណ្តែកបណ្តុះ ជ្រក់ត្រសក់ ចំណីឬសម្ភារផ្សេងៗ ការខាត់ស្បែកជើងឬបត់សម្លៀកបំពាក់ ការលក់វត្ថុអនុស្សាវរីយ៍ ការក្រងភួងផ្កាម្លិះ ដំណាប់អំពិលទុំ ត្រីងៀត ការរ៉េម ។	ថ្នាក់ទី៤-៦	ថ្នាក់ទី៤ ១០ម៉ ថ្នាក់ទី៥ ១០ម៉ ថ្នាក់ទី៦ ១០ម៉	-ការងារក្រុម -អនុវត្តគម្រោង

៣.២ កម្មវិធីសិក្សាបំណិនជីវិតសម្រាប់មធ្យមសិក្សា

កម្រិតមធ្យមសិក្សា: បង្រៀន ២ម៉ោង (១ ម៉ោងសិក្សាមានរយៈពេល ៥០ នាទី)ក្នុង១សប្តាហ៍ តាមខ្លឹមសារដូចជា៖

ខ្លឹមសារ		**កម្រិតថ្នាក់**	**ចំនួនម៉ោងសិក្សាក្នុង១ឆ្នាំ**	
			ទ្រឹស្តី	**ប្រតិបត្តិ**
បំណិនមូលដ្ឋាន	ចំណេះដឹងទូទៅ បំណិនបុរេវិជ្ជាជីវៈ ឬបំណិនការងារ និងគុណតម្លៃផ្ទាល់ខ្លួន	ថ្នាក់ទី៧-៩	មុខវិជ្ជា គណិតវិទ្យា វិទ្យាសាស្ត្រ ភាសាខ្មែរ និងសិក្សាសង្គម	- កិច្ចការផ្ទះ -កិច្ចការគម្រោង
បំណិនសហគ្រិនភាព និងភាពជាអ្នកដឹកនាំ	- ការគ្រប់គ្រងអាជីវកម្ម សេដ្ឋកិច្ច និងការងារ - ការប្រាស្រ័យទាក់ទង ការងារក្រុម ការធ្វើផែនការ ការដោះស្រាយបញ្ហា ការសម្រេចចិត្ត ស្វ័យគ្រប់គ្រង ។ល។	ថ្នាក់ទី៧-៩	ថ្នាក់ទី៧ ៣៥ម៉ ថ្នាក់ទី៨ ៣៥ម៉ ថ្នាក់ទី៩ ៣៥ម៉	-សំដែងតួ -កិច្ចការគម្រោង
បំណិនបច្ចេកទេស	**ផ្នែកកសិកម្ម:** រួមមានមូលដ្ឋានគ្រឹះ	ថ្នាក់ទី៧-៩	ថ្នាក់ទី៧ ១៥ម៉	-ការងារក្រុម

	បច្ចេកទេសកសិកម្ម ការបណ្ដុះកូនរុក្ខជាតិ ដំណាំផ្លែ ដំណាំដើមនិងស្លឹក ដំណាំមើម ការចិញ្ចឹមសត្វលើគោក និងការចិញ្ចឹមសត្វក្នុងទឹក ។ល។		ថ្នាក់ទី៨ ១៥ម៉ ថ្នាក់ទី៩ ១៥ម៉	-អនុវត្តគម្រោង
	ផ្នែកសិប្បកម្មខ្នាតតូច: រួមមាន តម្បាញ វត្ថុអនុស្សាវរីយ៍ និងជំនាងឈើ ។	ថ្នាក់ទី៧-៩	ថ្នាក់ទី៧ ១០ម៉ ថ្នាក់ទី៨ ១០ម៉ ថ្នាក់ទី៩ ១០ម៉	-អនុវត្តគម្រោង -អនុវត្តរោងជាង
	ផ្នែកសេវាកម្ម: រួមមានតំណាប់ ជ្រក់ មុខម្ហូបខ មុខម្ហូបញាំ មុខម្ហូបភ្លា មុខម្ហូបឆា មុខម្ហូបអាំង មុខម្ហូបបំពង សម្ល ស៊ុប បង្អែម ភេសជ្ជៈ ។	ថ្នាក់ទី៧-៩	ថ្នាក់ទី៧ ១០ម៉ ថ្នាក់ទី៨ ១០ម៉ ថ្នាក់ទី៩ ១០ម៉	-ធ្វើម្ហូប -ការងារក្រុម -អនុវត្តគម្រោង

(សាលារៀនអាចកំណត់ជ្រើសរើសបំណិនណាមួយ ឬទាំងអស់តាមចំនួនម៉ោងកំណត់នៃកម្មវិធីសិក្សាជាតិ ២ម៉ោងក្នុង ១សប្ដាហ៍ ឬ៧០ម៉ោងក្នុង១ឆ្នាំសិក្សា)

៥. សមត្ថភាពរំពឹងទុក

បំណិនដែលសិស្សគួរអភិវឌ្ឍតាមកម្រិតថ្នាក់បឋមសិក្សា		
ថ្នាក់ទី ៤	**ថ្នាក់ទី ៥**	**ថ្នាក់ទី ៦**
• ការអាន សរសេរ និងនព្វន្ត • ការគិតនិងដោះស្រាយ • ការគ្រប់គ្រងពេលវេលា • ការប្រាស្រ័យទាក់ទង • ការងារក្រុម • ភាពស្មោះត្រង់ • អនាម័យនិងសុខភាព • ការស្គាល់គ្រោះមហន្តរាយ គ្រោះធម្មជាតិ និងបរិស្ថាន • សញ្ញាណបច្ចេកទេស	• អក្ខរសាស្ត្រនិងលេខសាស្ត្រ • ការគិតបែបពិចារណា • ការកំណត់គោលដៅរយៈពេលខ្លី • ការដោះស្រាយបញ្ហា • ក្ដីអាណិតអាសូរ • ការយល់ចិត្តគ្នា • ឥរិយាបថវិជ្ជមាន • ការទទួលខុសត្រូវ • អនាម័យនិងសុខភាព • ការស្គាល់គ្រោះមហន្តរាយ គ្រោះធម្មជាតិ និងបរិស្ថាន • សញ្ញាណបច្ចេកទេស	• អក្ខរសាស្ត្រនិងលេខសាស្ត្រ • ការធ្វើផែនការរៀន • ការទទួលខុសត្រូវតាមសិទ្ធិ • ការមានហេតុផល • ការសម្រេចចិត្ត • ស្គាល់ពីមុខរបរឬការងារ • ឥរិយាបថវិជ្ជមាន • ការងារក្រុម • អនាម័យនិងសុខភាព • សញ្ញាណអាជីវកម្ម ការងារ • ការស្គាល់គ្រោះមហន្តរាយ គ្រោះធម្មជាតិ និងបរិស្ថាន • សញ្ញាណបច្ចេកទេស

បំណិនដែលសិស្សគួរអភិវឌ្ឍតាមកម្រិតថ្នាក់មធ្យមសិក្សាបឋមភូមិ		
ថ្នាក់ទី ៧	**ថ្នាក់ទី ៨**	**ថ្នាក់ទី ៩**
• អក្ខរសាស្ត្រនិងលេខសាស្ត្រ • ការគ្រប់គ្រងពេលវេលា • ការប្រាស្រ័យទាក់ទង	• អក្ខរសាស្ត្រនិងលេខសាស្ត្រ • ការគិតបែបពិចារណា • ការកំណត់គោលដៅ	• អក្ខរសាស្ត្រនិងលេខសាស្ត្រ • ការធ្វើផែនការនិងចាត់ចែង • ការមានហេតុផល

• ការងារក្រុម • ភាពស្មោះត្រង់ • ការឱ្យតម្លៃខ្លួនឯង • សញ្ញាណអាជីវកម្មនិងការងារ • មូលដ្ឋានគ្រឹះបច្ចេកទេស	• ការដោះស្រាយបញ្ហា • ការយល់ចិត្តគ្នា • ការទទួលខុសត្រូវ • សញ្ញាណអាជីវកម្មនិងការងារ • មូលដ្ឋានគ្រឹះបច្ចេកទេស	• ការសម្រេចចិត្ត • ឥរិយាបថវិជ្ជមាន • ការគ្រប់គ្រងកំហឹង • សញ្ញាណអាជីវកម្មនិងការងារ • មូលដ្ឋានគ្រឹះបច្ចេកទេស

សម្គាល់៖ សមត្ថភាពរឹងទុកទាំងនេះ ត្រូវដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងសៀវភៅតាមដានការសិក្សារបស់សិស្ស ដើម្បីឲ្យគ្រូនិងសិស្សតាមដានការអភិវឌ្ឍបំណិនរបស់គេរៀងៗខ្លួន។

៦. គោលការណ៍នៃការបង្រៀន

៦.១. គោលការណ៍នៃការបង្រៀន

១.១. ការបង្រៀនគឺជាសកម្មភាពសម្របសម្រួលការរៀនរបស់សិស្សដើម្បីឱ្យពួកគេមានវិជ្ជាសម្បទា បំណិនសម្បទា និងចរិយាសម្បទាដោយប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រគោលវិធីសិស្សមជ្ឈមណ្ឌល ឬវិធីសាស្ត្រចម្រុះ។

១.២. ការបង្រៀនគឺជាសកម្មភាពជួយនិងលើកទឹកចិត្តសិស្សឱ្យចេះរៀនដោយខ្លួនឯងយ៉ាងសកម្ម មានប្រសិទ្ធភាពនិងទទួលខុសត្រូវ ដើម្បីស្វែងយល់ ធ្វើវិចារ និងអនុវត្តចំណេះដឹង សម្រាប់ការសិក្សានិងការរស់នៅប្រចាំថ្ងៃដោយប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រទំនើបដូចជា សហការ អង្កេត គម្រោង។

១.៣. ការបង្រៀនត្រូវបន្តពង្រឹងនិងពង្រីកចំណេះដឹង បទពិសោធ ទេពកោសល្យ និងចំណង់ចំណូលចិត្តរបស់សិស្ស ដើម្បីឱ្យពួកគេស្រឡាញ់និងផ្តល់តម្លៃដល់ការសិក្សា។

១.៤. ការបង្រៀនត្រូវតែផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងបរិស្ថានជុំវិញ តាមរយៈការប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រនិងសម្ភារឧបទេស រួមទាំងបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាននិងសារគមនាគមន៍សម្បូរបែបនិងមានបច្ចុប្បន្នភាព។

៦.២. លំនាំនៃការបង្រៀន និងរៀនបំណិនជីវិត

លំនាំនៃការបង្រៀននិងរៀនបំណិនជីវិតមានលក្ខណៈជាការងារគម្រោង ការសិក្សាស្រាវជ្រាវងាយៗ និងផ្តួចផ្តើមដោះស្រាយបញ្ហាដែលកើតមានឡើងនៅក្នុងសហគមន៍របស់ពួកគេ ដោយចែករំលែកបទពិសោធនិងចំណេះដឹងទៅវិញទៅមក។ ទន្ទឹមនឹងនេះ សិស្សក៏អាចរៀនពីអាជីវកម្មដែលមាននៅក្នុងមូលដ្ឋានក្នុងរូបភាពហាត់ការទៅតាមលំនាំដូចខាងក្រោម៖

1. ស្វែងយល់ពីប្រធានបទដែលត្រូវរៀន ដែលអាចជាបញ្ហាសង្គម ឬអាជីពងាយ
2. ស្រង់ព័ត៌មាន និងបទពិសោធពីសហគមន៍លើប្រធានបទដែលត្រូវរៀន
3. វិភាគព័ត៌មានដោយប្រើដើមឈើបញ្ហា ដើម្បីរកដំណោះស្រាយ ឬធ្វើផែនការអាជីវកម្មចំពោះអាជីពងាយ
4. អភិវឌ្ឍផែនការសកម្មភាពងាយៗ ដែលសិស្សដឹកនាំដោយមានការចូលរួមពីសហគមន៍ ឬធ្វើផែនការអាជីវកម្មរបស់ខ្លួន
5. អនុវត្តផែនការសកម្មភាពនៅតាមសហគមន៍ដោយមានការគាំទ្រពីអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន ឬចាប់ផ្តើមអនុវត្តផែនការអាជីវកម្មរបស់ខ្លួន
6. ឆ្លុះបញ្ចាំងនិងវាយតម្លៃលើការបង្រៀននិងរៀនលើប្រធានបទ។

៧. ការវាយតម្លៃការបង្រៀន និងរៀនបំណិនជីវិត

ការវាយតម្លៃសិស្សក្នុងការរៀនបំណិនជីវិតផ្តោតលើទិដ្ឋភាពបីយ៉ាង៖

1. ការអភិវឌ្ឍចំណេះដឹងដែលជួយសិស្សឱ្យសម្រេចចិត្តបានត្រឹមត្រូវ ដោយផ្អែកលើព័ត៌មានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ព្រមទាំងប្រើប្រាស់ចំណេះដឹងសម្រាប់ខ្លួនឯង គ្រួសារ និងសហគមន៍។
2. ការអភិវឌ្ឍបំណិនបុរេវិជ្ជាជីវៈ ការគ្រប់គ្រងអាជីវកម្មនិងការងារ ព្រមទាំងជំនាញបច្ចេកទេស ដែលជួយឱ្យជីវិតនិងការងាររបស់សិស្សប្រកបដោយជោគជ័យ។
3. ការអភិវឌ្ឍគុណតម្លៃផ្ទាល់ខ្លួន ដែលជួយឱ្យសិស្សទទួលបាននូវសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងការគោរពពីអ្នកដទៃ និងចូលរួមប្រព្រឹត្តទង្វើល្អសម្រាប់សង្គម។

ការវាយតម្លៃនេះផ្តោតលើការរីកចម្រើនរបស់សិស្សក្នុងការអភិវឌ្ឍចំណេះដឹងជុំវិញខ្លួន បំណិនទូទៅ និងគុណតម្លៃផ្ទាល់ខ្លួន នៅក្នុងអំឡុងនៃការរៀនកម្មវិធីបំណិនជីវិតលើចំណុចសំខាន់ៗ ដូចខាងក្រោម៖

- **ផ្នែកចំណេះដឹង** ផ្តោតលើខ្លឹមសារជាក់លាក់ដែលជួយអ្នកសិក្សាឱ្យសម្រេចចិត្តបានត្រឹមត្រូវ ដោយផ្អែកលើព័ត៌មានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយក្នុងប្រធានបទសិក្សា។ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យវាយតម្លៃនឹងផ្តោតលើចំណេះដឹងដែលទទួលបាន ការប្រើប្រាស់ចំណេះដឹងសម្រាប់ខ្លួនឯង និងការប្រើប្រាស់ចំណេះដឹងសម្រាប់គ្រួសារនិងសហគមន៍។
- **ផ្នែកការអភិវឌ្ឍបំណិន** ផ្តោតលើបំណិនដែលសិស្សបានសិក្សាដោយជ្រើសក្នុងចំណោម បំណិនបុរេវិជ្ជាជីវៈ ការគ្រប់គ្រងអាជីវកម្មនិងការងារ និងបច្ចេកទេសទៅតាមប្រធានបទនិងតម្រូវការរបស់សិស្ស។ បំណិនការប្រាស្រ័យទាក់ទង ការកំណត់គោលដៅ ការដោះស្រាយបញ្ហា ការសម្រេចចិត្ត ការធ្វើផែនការនិងចាត់ចែង ការគ្រប់គ្រងពេលវេលា ការគិតបែបពិចារណា ការមានហេតុផល និងការងារជាក្រុម។
- **ផ្នែកប្រតិបត្តិ** សំដៅលើទៅលើការប្រមូលព័ត៌មានពីសហគមន៍ ការរៀបចំផែនការផ្សព្វផ្សាយ ឬផែនការអាជីវកម្ម ការអនុវត្តផែនការ ការឆ្លុះបញ្ចាំង និងវង្វាយតម្លៃ។ ការរៀបចំកិច្ចការ ថែទាំ និងគ្រប់គ្រងផលិតផល។
- **ផ្នែកគុណតម្លៃផ្ទាល់ខ្លួន** គុណតម្លៃដែលសិស្សបានអភិវឌ្ឍតាមរយៈការសិក្សាមេរៀនបំណិនជីវិតមានលក្ខណៈអនុវត្តជាក់ស្តែង ហើយឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការរបស់ពួកគេ។ ការឱ្យតម្លៃលើខ្លួនឯង ភាពស្មោះត្រង់ ឥរិយាបថវិជ្ជមាន ការគ្រប់គ្រងកំហឹង ការទទួលខុសត្រូវ។ល។

៨. យន្តការគាំទ្រ និងអនុវត្តបំណិនជីវិត

ដើម្បីសម្រេចបាននូវការអនុវត្តក្របខណ្ឌកម្មវិធីសិក្សានេះ ការគាំទ្រនិងការអនុវត្តត្រូវផ្តោតលើយន្តការសំខាន់ៗ ដូចខាងក្រោម៖

៨.១. ការពង្រឹងសមត្ថភាពមន្ត្រីអប់រំថ្នាក់ជាតិ

ពង្រឹងសមត្ថភាពមន្ត្រីអប់រំនៃនាយកដ្ឋានតម្រង់ទិសវិជ្ជាជីវៈ នាយកដ្ឋានអភិវឌ្ឍកម្មវិធីសិក្សា នាយកដ្ឋានមធ្យមសិក្សាចំណេះទូទៅ នាយកដ្ឋានបឋមសិក្សា នាយកដ្ឋានបណ្តុះបណ្តាលនិងវិក្រឹតការ និងអង្គភាពពាក់ព័ន្ធឱ្យមានចំណេះដឹងច្បាស់លាស់និងស៊ីជម្រៅលើកម្មវិធីសិក្សា មុខវិជ្ជាសិក្សា វិធីសាស្ត្របង្រៀននិងរៀន និងការវាយតម្លៃ។

៨.២. ការណែនាំសម្រាប់ការតម្រង់ទិសថ្នាក់ខេត្ត

បង្ហាញពីកម្មវិធីបំណិនជីវិតតាមមូលដ្ឋានដែលកែសម្រួលថ្មី ដើម្បីបង្កើនការយល់ដឹងដល់មន្ត្រីថ្នាក់ខេត្ត និងគាំទ្រដល់ការអនុវត្តកម្មវិធីអប់រំបំណិនជីវិតនៅតាមមូលដ្ឋាន។

ថ្នាក់ដឹកនាំមន្ទីរ	ក្រុមការងារថ្នាក់ខេត្ត	ខ្លឹមសារសំខាន់ៗ
• ប្រធាន/អនុប្រធានមន្ទីរ • ប្រធានការិ. មធ្យមសិក្សា • ប្រធានការិ. អធិការកិច្ច • ប្រធានការិ. យុវជន • ប្រធានការិ. បឋមសិក្សា	• មន្ត្រីការិ. មធ្យមសិក្សា • មន្ត្រីការិ. អធិការកិច្ច • មន្ត្រីការិ. បឋមសិក្សា • គ្រូឧទ្ទេសសាលា/មជ្ឈ.គរុ.	• គោលនយោបាយ បញ្ញត្តិ និងយុទ្ធសាស្ត្រអប់រំបំណិនជីវិត • កម្មវិធីសិក្សាបែបពិគ្រោះយោបល់ • លំនាំនៃការបង្រៀននិងរៀន • ការវាយតម្លៃការអប់រំបំណិនជីវិត • ការបង្កើតដៃគូ និងគាំទ្រពីសហគមន៍ • ការគាំទ្រដល់ថ្នាក់ស្រុក និងសាលារៀន • ការប្រជុំប្រចាំឆ្នាំពិនិត្យឡើងវិញការអប់រំបំណិនជីវិត

៨.៣. ការបំប៉នក្រុមបំប៉ននិងពិនិត្យតាមដានថ្នាក់ស្រុក (DTMT) និងគ្រូបំណិនជីវិត

នាយកសាលាជ្រើសរើសគ្រូដែលមានចំណាប់អារម្មណ៍ និងមានពេលគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការបង្រៀនបំណិនជីវិត។ ការសម្រេចបាននូវចង្កោមបំណិនរបស់អាអាស្រ័យលើនាយកសាលា និងគ្រូបង្រៀន។

ថ្នាក់សាលារៀន	ក្រុមការងារថ្នាក់ស្រុក	ខ្លឹមសារសំខាន់ៗ
• គ្រូបំណិនជីវិត • នាយកសាលា	• ប្រធានការិ.អយក. ស្រុក • សមាជិក DTMT	• បញ្ញត្តិ និងការអនុវត្តបំណិនជីវិតតាមមូលដ្ឋាន • ការអភិវឌ្ឍកម្មវិធីសិក្សាបែបពិគ្រោះយោបល់ • លំនាំនៃការបង្រៀននិងរៀនបំណិនជីវិត (លម្អិត ៦ ដំណាក់កាល) • ការវាយតម្លៃសិស្ស (បំណិនដែលសិស្សអភិវឌ្ឍ) • ការគាំទ្ររបស់សហគមន៍ក្នុងការអប់រំបំណិនជីវិត • ការប្រជុំប្រចាំត្រីមាសពិនិត្យមើលវឌ្ឍនភាព

៨.៤. ការតម្រង់ទិសដល់សាលារៀន និងសហគមន៍

DTMT ត្រូវសហការជាមួយនាយកសាលារៀបចំការតម្រង់ទិសដល់សហគមន៍ ដើម្បីឱ្យសហគមន៍ចូលរួមពេលលេញ។ ការតម្រង់ទិសនេះ ផ្តោតលើខ្លឹមសារដូចខាងក្រោម ព្រមទាំងកំណត់តួនាទីរបស់សហគមន៍ ធនធានពេលវេលា និងអ្នកជំនាញសហគមន៍។ ទន្ទឹមនឹងនេះ DTMT មានតួនាទីសម្របសម្រួលការប្រជុំប្រចាំត្រីមាស ដើម្បីពិនិត្យវឌ្ឍនភាពក្នុងការអនុវត្តកម្មវិធីបំណិនជីវិតតាមមូលដ្ឋាន និងចែករំលែកបទពិសោធនៅក្នុងស្រុករបស់ខ្លួន។

អ្នកចូលរួម	ខ្លឹមសារសំខាន់ៗ
• នាយក/នាយករងសាលា • គណៈកម្មការទ្រទ្រង់សាលា • តំណាងក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ • អ្នកជំនាញក្នុងសហគមន៍	• បញ្ញត្តិ និងការអប់រំបំណិនជីវិត • ដំណើរការអភិវឌ្ឍកម្មវិធីបំណិនជីវិតបែបពិគ្រោះយោបល់ • តួនាទី និងការទទួលខុសត្រូវរបស់សហគមន៍ • ភាពជាដៃគូរវាងសាលារៀននិងសហគមន៍ក្នុងការបង្រៀនបំណិនជីវិត (គ្រូជាអ្នកសម្របសម្រួលការរៀនរបស់សិស្ស ប៉ុន្តែសហគន៍អាចចូលរួមជាវាគ្មិន ផ្តល់ឱកាសហាត់ការ ផ្តល់កសិដ្ឋានដើម្បីរៀនសូត្រ។ល។) • ការប្រជុំប្រចាំត្រីមាសរវាងសាលារៀន និងសហគមន៍ ដើម្បីពិនិត្យមើលវឌ្ឍនភាពការអប់រំបំណិនជីវិត។

៨.៥. ការប្រជុំប្រចាំឆ្នាំពិនិត្យឡើងវិញពីការអនុវត្តកម្មវិធីបំណិនជីវិតតាមមូលដ្ឋាន

រៀបចំការប្រជុំប្រចាំឆ្នាំពិនិត្យមើលវឌ្ឍនភាពការអនុវត្តបំណិនជីវិតតាមមូលដ្ឋាននៅក្នុងខេត្តនីមួយៗ ដោយមានការចូលរួមពីគ្រូឧទ្ទេសថ្នាក់ជាតិ។ កិច្ចប្រជុំនឹងត្រូវផ្តោតលើ៖

១. កម្មវិធីសិក្សាបែបពិគ្រោះយោបល់ការបង្រៀនបំណិនជីវិតតាមសាលារៀន
២. ដំណើរការនៃការបង្រៀន និងរៀន
៣. ការចូលរួមរបស់សហគមន៍ក្នុងការអប់រំបំណិនជីវិត
៤. ការវាយតម្លៃលើបំណិនដែលសិស្សបានអភិវឌ្ឍ។

៨.៦. កិច្ចសហប្រតិបត្តិការ

លើកទឹកចិត្តដល់អង្គភាពពាក់ព័ន្ធ និងដៃគូអភិវឌ្ឍក្នុងការគាំទ្រការអនុវត្តក្របខណ្ឌកម្មវិធីសិក្សា តាមរយៈជាកម្មវិធី ឬគម្រោងផ្សេងៗ។

ឯកសារយោង

ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា (២០០១) ឯកសារសម្រាប់កម្មវិធីបំណិនជីវិត ភ្នំពេញៈ នាយកដ្ឋានស្រាវជ្រាវគរុកោសល្យនៃក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា (២០០៤) គោលនយោបាយសម្រាប់អភិវឌ្ឍន៍កម្មវិធីសិក្សាចំណេះទូទៅ ២០០៥-២០០៩ ភ្នំពេញៈ នាយកដ្ឋានស្រាវជ្រាវគរុកោសល្យនៃក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា (២០០៦ក) កម្មវិធីសិក្សាគោលសម្រាប់អប់រំចំណេះទូទៅ ភ្នំពេញៈក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា (២០០៦ខ) គោលនយោបាយអប់រំបំណិនជីវិត ភ្នំពេញៈ នាយកដ្ឋានស្រាវជ្រាវគរុកោសល្យនៃក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា (២០១១ក) កម្មវិធីសិក្សាលម្អិតបំណិនជីវិតតាមមូលដ្ឋានសម្រាប់បឋមសិក្សា ភ្នំពេញៈ នាយកដ្ឋានអភិវឌ្ឍកម្មវិធីសិក្សានៃក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា(២០១១ខ) កម្មវិធីសិក្សាលម្អិតបំណិនជីវិតតាមមូលដ្ឋានសម្រាប់មធ្យមសិក្សា ភ្នំពេញៈ នាយកដ្ឋានអភិវឌ្ឍកម្មវិធីសិក្សានៃក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា (២០១៥) ក្របខណ្ឌកម្មវិធីសិក្សាអប់រំចំណេះទូទៅនិងអប់រំបច្ចេកទេស ភ្នំពេញៈ នាយកដ្ឋានអភិវឌ្ឍកម្មវិធីសិក្សានៃក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ឯកសារដែលបានអភិវឌ្ឍ

ផ្នែកកសិកម្ម រួមមាន ការចិញ្ចឹមមាន់ ការចិញ្ចឹមត្រី ការចិញ្ចឹមកង្កែប ការដាំបន្លែសរីរាង្គ ដំណាំស្រូវ ដំណាំសណ្តែកទ្រើង ការបណ្តុះផ្សិតចំបើង សួនជីវៈចម្រុះ ផលិតកម្មស្បៀងជាលក្ខណៈគ្រួសារ (ភាគ១ ភាគ២ និងភាគ៤) ឯកសារជំនួយស្មារតីផ្នែកកសិកម្ម។

ផ្នែកសិប្បកម្ម រួមមាន ជំនាញជាងកំបោរ បច្ចេកទេសជំនាងឈើ ឯកសារជំនួយស្មារតីផ្នែករោងជាង។

ផ្នែកសេវាកម្ម រួមមាន ដំណាប់ផ្លែឈើ ជំនាញទីផ្សារខ្ញុំ ការគ្រប់គ្រងប្រាក់ ជំនាញជួសជុលកង់ ជំនាញកាត់សក់ ជំនាញកាត់ដេរ វិធីស្រាវជ្រាវក្នុងការធ្វើម្ហូបងាយៗ ឯកសារជំនួយផ្នែកគេហវិទ្យា។

ផ្នែកសង្គម រួមមានអនាគតខ្ញុំ ពិភពការងារ ការទប់ស្កាត់ការប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន ការយល់ដឹងពីបរិស្ថាន ការយល់ដឹងផ្ទាល់ខ្លួននិងទំនាក់ទំនងសង្គម ទឹកស្អាតនិងអនាម័យផ្ទាល់ខ្លួន ឯកសារអប់រំបំណិនជីវិតស្តីពីបរិស្ថាន និងសុវត្ថិភាពនៃការប្រើប្រាស់ដីធ្លី (សម្រាប់ថ្នាក់ទី៧ ៨ ៩ និងថ្នាក់ទី១០ ដោយគម្រោង អេកូសន)។

ផ្នែកអនាម័យ និងសុខភាព ការអប់រំបង្ការជំងឺគ្រុនចាញ់សម្រាប់បឋមសិក្សានិងមធ្យមសិក្សា ការអប់រំសុខភាពអនាម័យនិងអាហារូបត្ថម្ភ ការសង្គ្រោះបឋម ការអប់រំសុខភាពដើម្បីបង្ការទប់ស្កាត់ជង្គូវព្រូនសម្រាប់បឋមសិក្សា ការអប់រំសុខភាពភ្នែកសម្រាប់បឋមសិក្សា សុខភាពបន្តពូជនិងសុខភាពផ្លូវភេទសម្រាប់បឋមសិក្សា(៥&៦) សម្រាប់មធ្យមសិក្សាបឋមភូមិ(៧&៨) និងសម្រាប់មធ្យមសិក្សាទុតិយភូមិ(១០&១១)។

សន្ទានុក្រម

ទំនុកចិត្តលើខ្លួនឯង៖ ការមានទំនុកចិត្តលើខ្លួនឯង មានន័យថាជាការយល់ថាខ្លួនអ្នកមានតម្លៃ និង ជឿថាអ្នកមានតម្លៃសមទទួលបានជោគជ័យធំៗ។ នៅពេលកុមារមានទំនុកចិត្តលើខ្លួនឯង ពួកគេអាចធ្វើការសម្រេចចិត្តល្អអំពីសាលា និង ទំនាក់ទំនងរបស់ពួកគេ។

ការសម្តែងនិងការគ្រប់គ្រងមនោសញ្ចេតនា៖ ការសម្តែងមនោសញ្ចេតនារបស់អ្នក មានន័យថាអ្នកអាចចែករំលែកអារម្មណ៍អ្នកជាមួយអ្នកដទៃ។ នៅពេលអ្នកសម្តែងមនោសញ្ចេតនារបស់អ្នក អ្នកអាចកំណត់អារម្មណ៍របស់អ្នក និង យល់ថាតើវាមានឥទ្ធិពលលើគំនិតនិងឥរិយាបថរបស់អ្នកយ៉ាងដូចម្តេច។ កុមារម្នាក់ដែលអាចសម្តែងនិងគ្រប់គ្រងមនោសញ្ចេតនា អាចឆ្លងកាត់ពិសោធន៍ជាបញ្ហាប្រឈមនិងលំបាកយ៉ាងរឹងប៉ឹង។

ការយល់ចិត្ត៖ ការយល់ចិត្ត គឺជាសមត្ថភាពដឹងពីមនោសញ្ចេតនារបស់អ្នកដទៃ។ នៅពេលអ្នកមានការយល់ចិត្ត អ្នកអាចស្រមៃអំពីអារម្មណ៍ដែលអ្នកណាម្នាក់កំពុងមាន ដើម្បីអ្នកអាចធ្វើជាអ្នកស្តាប់ប្រកបដោយចិត្តមេត្តា។ នៅពេលកុមារម្នាក់មានការយល់ចិត្ត នាងទំនងជានឹងមិនបង្ហាញឥរិយាបថគ្មានមេត្តាចំពោះអ្នកដទៃទេ ដោយសារនាងមិនចង់ធ្វើឱ្យអ្នកណាម្នាក់មានទុក្ខព្រួយ។

ការគ្រប់គ្រងខ្លួនឯង៖ ការមានការគ្រប់គ្រងខ្លួនឯង មានន័យថាអ្នកអាចគ្រប់គ្រងមនោសញ្ចេតនារបស់អ្នក និង មានឥរិយាបថសមស្របនៅក្នុងគ្រប់ស្ថានភាព ទាំងនោះសាលា ទាំងនៅក្នុងគ្រួសារ។ នៅពេលអ្នកអាចគ្រប់គ្រងឥរិយាបថរបស់អ្នកយ៉ាងរឹងប៉ឹង អ្នកកំពុងអនុវត្តការគ្រប់គ្រងខ្លួនឯង។

ការត្រិះរិះពិចារណា៖ ការប្រើបំណិនត្រិះរិះពិចារណា ជួយឱ្យអ្នកវាយតម្លៃព័ត៌មាន និង ពិនិត្យមើលបញ្ហាចេញពីទស្សនៈជាច្រើន។ កុមារម្នាក់ដែលត្រិះរិះពិចារ នឹងដោះស្រាយបញ្ហាដោយប្រើតក្កវិជ្ជា យល់មុខវិជ្ជាថ្មីនៅសាលា និង ធ្វើការសម្រេចចិត្តបានល្អអំពីជីវិតរបស់ខ្លួន។ វាក៏ជួយផងដែរឱ្យកុមារីយល់បានកាន់តែប្រសើរឡើងអំពីយោបល់និងអារម្មណ៍របស់មិត្តភក្តិ គ្រូ និង គ្រួសារពួកគេ។

ការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្ត៖ ការមានបំណិនធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តល្អ មានន័យថាអ្នកគិតយ៉ាងមធ្យ័តអំពីលទ្ធផលដែលអាចមានទាំងអស់នៃការសម្រេចចិត្តមួយ។ នៅពេលកុមារម្នាក់មានបំណិនធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តល្អ នាងក៏អាចធ្វើការសម្រេចចិត្តដ៏វាងវៃផងដែរអំពីសាលា មិត្តភក្តិ និង ការងារដែលនឹងនាំមកនូវជោគជ័យដល់រូបនាង។

ការស៊ូទ្រាំ៖ ការមានការស៊ូទ្រាំ មានន័យថាអ្នកនៅតែព្យាយាមធ្វើអ្វីមួយ សូម្បីតែនៅពេលដែលមានការលំបាក ហើយអ្នកមិនទទួលបានជោគជ័យយ៉ាងលឿនឬយ៉ាងងាយក្តី។ កុមារដែលមានការស៊ូទ្រាំតាំងចិត្តចំពោះការសម្រេចគោលដៅ ការរៀនអ្វីដែលថ្មី និង ការឆ្លងកាត់ពេលវេលាលំបាកនៅក្នុងសាលា និង នៅក្នុងជីវិត។

ការប្រាស្រ័យទាក់ទង៖ ការប្រាស្រ័យទាក់ទងល្អ មានន័យថាជាការនិយាយ និង ការស្តាប់ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពជាមួយអ្នកដទៃ។ ការប្រាស្រ័យទាក់ទងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពរវាងបុគ្គល កែលម្អទំនាក់ទំនង។ ការប្រាស្រ័យទាក់ទង និង ការស្តាប់បានល្អ ជួយកុមារឱ្យដោះស្រាយបញ្ហាក្នុងលក្ខណៈវិជ្ជមាន កែលម្អមិត្តភាព និង ទទួលបានជោគជ័យនៅសាលា និង នៅក្នុងអាជីពពួកគេ។

ការដោះស្រាយបញ្ហាក្នុងលក្ខណៈច្នៃប្រឌិត: ការដោះស្រាយបញ្ហាក្នុងលក្ខណៈច្នៃប្រឌិត មានន័យថានៅពេលអ្នកមានបញ្ហាមួយ អ្នករកឃើញដំណោះស្រាយមួយ។ កុមារអាចប្រើបំណិនដោះស្រាយបញ្ហាក្នុងលក្ខណៈច្នៃប្រឌិត នៅពេលពួកគេជួបប្រទះបញ្ហានៅសាលា ជាមួយមិត្តភក្តិ និង នៅក្នុងគ្រួសារ។

ការកសាងទំនាក់ទំនង: នៅពេលអ្នកមានបំណិនកសាងទំនាក់ទំនង អ្នកអាចរក្សាទំនាក់ទំនងមានស្រាប់របស់អ្នក និង កសាងមិត្តភាពថ្មីដែលមានលក្ខណៈវិជ្ជមាន និង រឹងប៉ឹង។ នៅពេលកុមាររៀនកសាងទំនាក់ទំនងល្អត្រឹមត្រូវ ពួកគេកំពុងរៀនរបៀបផ្តល់តម្លៃដល់ និង គោរពខ្លួនឯង និង មិត្តភក្តិថ្មីរបស់ពួកគេ អនុវត្តបំណិនប្រាស្រ័យទាក់ទង និង កសាងការយល់ចិត្ត និង ទំនុកចិត្តលើខ្លួនឯង។

ការយល់ចិត្តអ្នកដទៃ: បង្ហាញលទ្ធភាពរក្សាចំណាប់អារម្មណ៍ជ្រាលជ្រៅលើកង្វល់ និង អារម្មណ៍របស់អ្នកដទៃ។ មានចិត្តចង់ជួយមនុស្ស។

ការយល់ស៊ីជម្រៅអំពីអ្នកដទៃ: បង្ហាញការយល់អំពីអ្វីដែលធ្វើឱ្យមនុស្សធ្វើអ្វីដែលពួកគេធ្វើ និង ការអត់ឱនចំពោះសកម្មភាពរបស់អ្នកដទៃ។ ពូកែកាត់យល់អំពីអារម្មណ៍របស់អ្នកដទៃ។

ការគោរព: សំដៅដល់ការបង្ហាញនូវការគិតគូរដល់អារម្មណ៍ តម្រូវការ គំនិត បំណងប្រាថ្នា និង ការចង់បានរបស់អ្នកដទៃ (រួមទាំងវប្បធម៌ និង ពូជសាសន៍ដទៃ)។

ការនិយាយ/ការបង្ហាញ: បង្ហាញព័ត៌មានយ៉ាងច្បាស់ និង យ៉ាងមានជំនឿជាក់ចំពោះបុគ្គលឬក្រុមដទៃ។ រក្សាទំនាក់ទំនងក្រសែភ្នែកបានល្អ និង ទាក់ទាញការយកចិត្តទុកដាក់របស់អ្នកស្តាប់ ឬ បុគ្គល។

ការស្តាប់សកម្ម: ផ្តល់ការយកចិត្តទុកដាក់ទាំងស្រុងចំពោះអ្វីដែលអ្នកដទៃកំពុងនិយាយ ចំណាយពេលដើម្បីយល់គំនិតដែលបានលើក សួរសំណួរតាមការចាំបាច់ និង មិនលូកមាត់កាត់ដោយមិនសមស្របទេ។

ការសន្ទនា: និយាយយ៉ាងច្បាស់ និង ស្តាប់យ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្ន។ ស្តាប់អ្នកដទៃ មិនមែនស្តាប់ខ្លួនឯងទេ។ សុំការបំភ្លឺនៅពេលណាចាំបាច់ និង ស្វែងយល់យ៉ាងសមស្របនូវភាសាកាយវិការ។

ការបញ្ចុះបញ្ចូល: បង្ហាញលទ្ធភាពមានឥទ្ធិពលលើជំនឿនិងសកម្មភាពរបស់អ្នកដទៃ។ បង្ហាញលទ្ធភាពទទួលបានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការនិងការគាំទ្ររបស់អ្នកដទៃចំពោះគំនិតឬសកម្មភាព។

សមាជិកភាពក្រុម: ធ្វើការយ៉ាងងាយជាមួយក្រុមមនុស្ស និង បង្ហាញភក្តីភាព និង ការប្តេជ្ញាចំពោះគោលបំណងរបស់ក្រុម។ យកចិត្តទុកដាក់លើទស្សនៈរបស់សមាជិកម្នាក់ៗស្មើៗគ្នា។

ការចូលរួមក្នុងក្រុម: បង្ហាញទស្សនៈនិងយោបល់ជាចំហនៅក្នុងក្រុម។ បង្ហាញឆន្ទៈទទួលយកភារកិច្ចនិងការទទួលខុសត្រូវ ដែលសមស្របនឹងបទពិសោធន៍របស់ខ្លួន។

ភាពជាអ្នកដឹកនាំ: បង្ហាញលទ្ធភាពពន្យល់ចក្ខុវិស័យឬគោលដៅមួយជូនអ្នកដទៃ និង ដឹកនាំពួកគេឆ្ពោះទៅសម្រេចចក្ខុវិស័យឬគោលដៅនោះ។ ជំរុញឱ្យមានសកម្មភាព និង លទ្ធផល និង កៀរគរបានការគាំទ្រនិងជំនួយពីអ្នកដទៃ។

ការធ្វើផែនការ/ការចាត់ចែង: បង្កើតគោលដៅច្បាស់លាស់ កំណត់ និង រកធនធាន (ឧទាហរណ៍ ពេលវេលា មនុស្ស សម្ភារ) ដែលចាំបាច់ដើម្បីសម្រេចគោលដៅ និង កំណត់ពេលវេលាការងារដើម្បីបញ្ចប់ការងារឱ្យបានទាន់ពេល។

ការគ្រប់គ្រងពេលៈ ចំណាយពេលដើម្បីរៀបចំព្រឹត្តិការណ៍និងភារកិច្ចយ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្ន ដើម្បីប្រើពេលវេលាយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព។ ប្រើសៀវភៅកំណត់ហេតុ/សៀវភៅរៀបចំផែនការដើម្បីធានាឱ្យបានថាភារកិច្ចត្រូវបានធ្វើ។

បំណិនជាក់ស្តែងៈ ប្រើគ្រឿងបរិក្ខារ ឧបករណ៍ ឬ បច្ចេកវិទ្យាយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព។ អនុវត្តតាមការណែនាំបានយ៉ាងងាយ និង បង្ហាញឆន្ទៈប្រើឧបករណ៍ឬបច្ចេកទេសអ្វីក៏ដោយដែលចាំបាច់។

បំណិនកុំព្យូទ័រៈ ប្រើកុំព្យូទ័រប្រកបដោយជំនឿជាក់ដើម្បីសរសេរឯកសារ មើលអ៊ីនធឺណេត ឬ ប្រើកម្មវិធីអ៊ីម៉េល។ អាចរក្សា (save) ឯកសារ រកឯកសារយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព និង បោះពុម្ពឯកសារ។

ការដោះស្រាយបញ្ហាៈ បង្ហាញចំណាប់អារម្មណ៍លើការរិះរកមូលហេតុនៃបញ្ហា ស្វែងរកនិងជ្រើសរើសយកដំណោះស្រាយមានប្រសិទ្ធភាព និង ធ្វើសកម្មភាពចាំបាច់ទាំងឡាយដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាទាំងនោះ។

ការយល់ដឹងអំពីធុរកិច្ចៈ បង្ហាញការយល់អំពីសកម្មភាពធុរកិច្ចចម្បងរបស់ក្រុមហ៊ុន/ស្ថាប័ន។ ចេះយល់ពីឱកាសធុរកិច្ចដែលមាន និង គូប្រកួតប្រជែងចម្បង។

ការយកចិត្តទុកដាក់លើអតិថិជនៈ បង្ហាញការយល់ និង កង្វល់ចំពោះសេចក្តីត្រូវការរបស់អតិថិជន ជួយ និង រាក់ទាក់ចំពោះអតិថិជន និង ដោះស្រាយយ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាពនូវសំណួរ ឬ ការតវ៉ាដែលពួកគេអាចមាន។

បំណិនសិក្សាៈ ខិតខំ និង ឆ្លៀតរៀន។ បង្ហាញចំណាប់អារម្មណ៍លើការរៀនដោយខ្លួនឯង និង ការអភិវឌ្ឍផ្ទាល់ខ្លួន។ សុំយោបល់ត្រឡប់ដើម្បីកែលម្អការយល់។

ការសម្របទៅនឹងការប្រែប្រួលៈ សម្របទៅនឹងបញ្ហាប្រឈមថ្មីៗយ៉ាងងាយ និង បង្ហាញភាពបើកទូលាយចំពោះវិធីថ្មីៗនៃការធ្វើអ្វីមួយ។ មានប្រសិទ្ធភាពលើការផ្លាស់ប្តូរផែនការ ឬ សកម្មភាព ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងស្ថានភាពប្រែប្រួល។

ការកំណត់គោលដៅៈ បង្ហាញលទ្ធភាពធ្វើការសម្រេចចិត្តអំពីអ្វីដែលចង់បាន និង កំណត់ពេលដែលត្រូវសម្រេចកិច្ចការនោះ។ ប្រកាន់ខ្ជាប់នូវគោលដៅ និង ដោះស្រាយបញ្ហាលំបាកនានាក្នុងលក្ខណៈប្រាកដនិយម។

គំនិតផ្តួចផ្តើមៈ បង្ហាញលទ្ធភាពផ្តួចផ្តើមគំនិតនៅក្នុងស្ថានភាពមួយ។ បង្ហាញទំនោររិះរកឱកាសដើម្បីធ្វើការសម្រេចចិត្ត ឬ ជះឥទ្ធិពលលើព្រឹត្តិការណ៍។

ឯករាជ្យភាពៈ អាចធ្វើកិច្ចការប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ដោយមានជំនួយឬការយល់ព្រមអប្បបរមា ឬ ដោយគ្មានការត្រួតពិនិត្យផ្ទាល់។

ការជំរុញទឹកចិត្តៈ បង្ហាញការជំរុញដើម្បីជោគជ័យ និង បំពេញភារកិច្ចបានល្អ។ បង្ហាញទំនុកចិត្តលើលទ្ធភាព និង រំពឹងទទួលបានជោគជ័យលើគ្រប់ភារកិច្ចដែលបានឯកភាព។

ភាពអាចពឹងពាក់បានៈ អាចទុកចិត្តបាន ទទួលខុសត្រូវ និង ពឹងពាក់បានក្នុងការបំពេញភារកិច្ច។ ពិនិត្យមើលការងារយ៉ាងមធ្យ័តដើម្បីធានាឱ្យបានថារាល់ចំណុចលម្អិតទាំងអស់ត្រូវបានពិចារណា។

វិជ្ជាជីវៈនិយមៈ រក្សាភាពនឹងនរ និង គ្រប់គ្រងខ្លួនឯង ក្នុងស្ថានភាពថប់អារម្មណ៍។ ខិតខំធ្វើការដើម្បីសម្រេចបានផលប្រយោជន៍ប្រសើរបំផុតរបស់ស្ថាប័ន នៅគ្រប់ពេលទាំងអស់ និង មានសម្លៀកបំពាក់សមរម្យ។